

Grobar se je primaknil. Zajel je z lopato tudi lobanjo in jo posadil poleg kosti v škatlo.

Ne bova se videla več, zdaj nič več, mi je govorila medtem ko je grobar na lopati, ko jo je bil odmaknil pa spet prinesel, molel predme nanji zlato zvezdo, ki je bila napol pokrita in zamazana s prstjo. Razumel sem, bila je »zlata zvezda srečnih dni«. Nanjo se je mama ozirala, ko jo je življenje pestilo, suvalo in poniževalo, nanjo se je rotila, nanjo je zmeraj pomislila, ko ji je bilo težko, da ni mogla na svoji poti več naprej, nanjo, na zvezdo je zaupala in se z njo dogovarjala.

V Ajdovščini je zvonilo poldne, sonce je stalo visoko na svoji poti, še enkrat so žarki od zvezde zasijali, zamahnil sem in grobokop je zabijal pokrov.

Ervin
Fritz

Pesmi

ČEMU Za zbranost potrebujem zložno zakrožen zemljin tir.
Zemlja mora imeti os, nagnjeno malo naprej in vstran.
Čutiti moram, kako s trebuhom odriva vesoljski mir
in zvezde iz leve noči prelaga v desni dan.

Potem se mi v neki sobi na robu Ljubljane
kot zvezda, ki je zašla, v misel prikrade ČEMU,
mi kot biljardna krogla prekotalika možgane
in se ustavi na dnu.

Čemu sem? Da življenje z življenjem pozdravim?
 Da s svetom v en glas zazvenim? Da sled zapustim?
 Da svet vpijam vase, dokler se s sveta ne odpravim?
 Da se v zvezdni pepel spremenim?

Čemu v prostranstvu direndaj zvezdnih kresnic,
 cnak direndaju delcev, nabitih z energijo?
 In nedoumljiva daljava spiralnih meglic,
 čemu? Kam s to starinsko čemulogijo?

V noč predem čez svet svetlikajočo se pajčevino,
 v daljavo postavljam bleščeče mostove.
 Vse tod sem doma. Napravil sem si za domovino
 vse te neznanske človeške in božje svetove.

TRENUTEK Najprej rečem, dobro je, da živim, kajti dobro je živeti.
 In rečem, zrel sem in to je prav; treba je dozoreti.
 In rečem, dobro je, da imam to telo, navadil sem se nanj.
 In rečem, dobro je, da je v meni smrt; bojim se je, a vse manj.

In roko pomočim v življenje, ki me odnaša.
 Ne vprašam se, kod in kam: kdor ve, več ne vpraša.
 In čutim žile in kri, ki mi v žilah bije
 in vem: zdaj sem v zenitu, sonce mi v teme sije.

In pravim, zdajle, mordà, je čas, da se trenutek ustavi.
 Svetel je in visok in edini; torej je pravi.
 In rečem: naj se ustavi! In glej, vse je obstalo:
 luč in tema in med njima velíko nihalo.

In začutim: brez teže sem; slap, ki več ne pada;
 življenje sem, ki se samo s sabo sklada;
 lebdim kot mavrica, ki se pne čez nebo.
 In sredi neba nad menoj lebdi zlato sončno kolo.

Tišina. Vse strmi. Brezčasja prijazna jasa.
 Telesa brez senc. Neskončna spirala časa
 je skrita v malem polžku, ki je v davnini okamenel.
 Le hip. In svet in zvezdni lesteneč nad njim se bo spet zavrtel.

PO TEBI   Po tebi hrepenim, ki si vsak dan poleg mene,
HREPENIM   ko imaš ljubeznive rôke,
                    ki si lepa, kot so lepe zaljubljene žene,
                    ki si lepa in imaš lepe otroke.

Ti si ženska, ki možem
drugače kot druge na rami sloni.
Usoda na petkah si, luč očem
in vihar, ki možem v prsih spi.

Pišem ti pesem in vem: brez tebe bi mi bilo,
kot bi mi kdo zbrisal z neba
zvezdo Magnetnico:
ne bi vedel, na kateri strani neba sem doma.

RUTINA   Nenadoma v nas pregori varovalka
                    in sredi počitka: poplah.
Brezno se odpira, žila utripalka
nam v grlu tolče, poplavi nas strah,

kaj bo, ko bo nič, ko ne bo niti praznine,
ko se nam svet izmuzne med prsti,
ko vse dokončno, za vekomaj mine
in bomo le še zdruzasta tvar v krsti . . .

A nič skrbi! Vémo, kako naj ravnamo:
prižgemo tranzistor, odpremo roman,
poiščemo ženina usta, pokličemo mamó,
da le zajezimo mučnino!
In če to ne pomaga, če je prav vse zaman,
če smo sámi kot pes, zgrizemo blazino.

SMRT   Smrt, velika mama, mi z dojkami grozi,
                    iz noči reži vame kot breja psica,
                    kot ljudožerska pajčja samica
                    me požira s sestavljenimi očmi.

Pridi in me zaduši, velika mama,
 stlači me v svojo pajčjo vagino,
 zgrabi me, psica, ki rjoveš v mesečino,
 o, smrt, zbriši me s seznama!

V nič me preseli,
 ugasni mi svet, pritisni stikalo,
 prekini neumno zrežirano šalo,
 velika mama, lahko noč mi zaželi!

RAZISKOVANJE
 PODČLOVEKA

Potem zlezeš noter, v svojega podčloveka,
 kot v kraško jamo, vse globlje, vse niže,
 že te gluši ponikalnica, slepa reka:
 prepade od znotraj dolbe, svojo strugo — človeka — liže,
 hrumi skozi tesni,
 in ko podira svetove, svetove gradi.
 Tu spodaj so vzgibi,
 tisti zadnji, brez duše in brez morale:
 dihati, žvečiti, vtikati, uiti šibi,
 greti se v soncu pohvale.
 Tu se najbolj nore stvari godijo:
 nore gobe poganjajo, zlo vre v kotanjah, nakaze cvetijo.
 Se ti ni zadnjič sanjalo,
 da materi med kolena ležiš
 in zraven dojenčke golobčke za šalo
 pod vodo tiščiš?
 Ta spodnja drobilnica dobro melje.
 Med snom in budnostjo se ti včasih zazdi,
 da si brez jedra, same vehe kot zelje.
 Kaj te sploh skupaj drži?
 Tu si že tolikokrat grozovito umrl,
 da veš, kako bo, ko te več ne bo,
 ko bo zviti, spiralni galaktični črv
 brez tebe zrl v svoje božje oko.
 V najbolj notranjem krogu,
 kjer je najgloblje dno,
 pa je tisto najbolj srhljivo, najbolj sveto in noro:
 vzgib, končati moro!
 Razliti enookemu bogu
 edino oko!

Napraviti kratek stik! Temo!
 In ker ni težko napraviti kratkega stika,
 te je groza. In te mika.

AVTOPORTRET   Tako živim: v krhko lupino skrit,
 vase povlečen;
 ne lačen življenja, a tudi ne sit,
 ne srečen ne nesrečen.

Pobotan sem: s svetom, s seboj,
 smrt lahko pride.
 Pride lahko že nocoj:
 noč je iz črne žide.

Rojen sem bil v pust čas in kraj,
 med ljube Slovence,
 kjer vlada stoglavi slovenski zmaj
 in so ljudje kot sence.

Deležen vseh slovenskih klofut
 sem tu, tepena pokveka:
 slovensko ostrižen, slovensko obut.
 Premalo za človeka.

Smrt in posmrtni čas
 mi ne moreta dati utehe:
 Slovenec sem. Že to je dokaz,
 da imam vse smrtne grehe.

Vendar, bilo je nekaj sončnih dni,
 sreča mi je gorela:
 v največjo samoto se oglasi
 kdaj pa kdaj grlica bela.

Ubog sem: pogrešam darove duha
 in še nekatere.
 Vendar sem — če je to dar — zadosti moža
 za slovenske razmere.

In življenje je to, kar v njem cvete,
recimo, kostanji
in potka, ki med kostanji gre,
in dnevi nekdanji.

In tudi človečnost. Tu in tam zaživi,
neresnično in daljno.
Pesnik sem, ki ljubi ljudi,
In pojem sentimentalno.

PREBUJANJE   Prebujam se. V glavi se mi preлива
sanjski menuet
okruškov sveta in sanjskega prediva:
vrtinec polmisli in polbesed.

Podobe, ki se prelivajo druga v drugo brez kraja!
Kaleidoskop želja in spomina.
Kot v tranzistorju, kjer zmeraj moti druga postaja.
Kot v potici: le tu in tam kakšna rozina.

Treba bo vstati, pa po mleko in kruh.
In potem zajtrk, telefoni in delo.
Telo bi še vstalo, ampak duh!
Kako naj bo takšno življenje veselo?

Narahlo odprem levo oko.
Jutro. Nad Savo meglice lebdijo.
Torej svet je. Tudi danes. A kaj za to!
Na to zvijačo me ne dobijo.

Zaprem oči in pomislim na smrt.
Kako preprosto je utoniti;
kot Hamletov stari krt
kopati iz Biti v Nebiti.

Pa še malo umrimo! Pošteno rečeno:
briga me svet in kar po njem gomazi!
(Bog, ki si mi ustvaril ljubečo ženo:
naj me ob sedmih vseeno zbudi!)

ROGAŠKA   Hoteli, penzioni, promenade,
 SLATINA   palme v sodčkih, štukatura, kolonade.
 Tu se je čas ustavil neke sončne predvojne nedelje;
 v teh parkih je ohranjena poezija,
 ki jo je zmogla slovenska buržoazija:
 partija taroka in brezdelje.
 Tu vse na davne dneve spominja:
 stezice, gredice,
 glasovi fine dunajske, zagrebške, somborske govornice,
 serviete, toalete . . .
 In promenada: kot da bo po njej zdaj zdaj prišla,
 oblečena kot boginja,
 z glavo Nefretete,
 podbanova ljubica.
 In mladi možje, ki tamle igrajo tenis,
 nimajo frizure à la Rudolfo Valentino?
 Nimajo tesnih hlačk, ki poudarjajo penis?
 Niso vsi zmenjeni s slavno umrlo balerino?
 Avla hotela: kamnita pesem minulim časom!
 Slaščičarna: zdaj zdaj bo stopila vanjo s svojim stasom
 ministrova oficialna metresa:
 cigaretšpic, pavja peresa,
 celo njen korak bo pozvanjal s francoskim naglasom!
 In postaja: sprehajalci na peronu stojijo.
 Koga čakajo? Kraljico Marijo,
 ki se inkognito v zdravilišče pripelje?
 Ali ubijajo dolgčas te ljube zdraviliške nedelje?
 In tamle v oknu kavarne: upadel kavalir.
 V brezdelju usiha
 in se z mezincem prasklja po glavi.
 Kaj ni eden slavnih predvojnih poetov, ki išče mir?
 Ali pa sem to vendarle jaz, sirota brez navdiha,
 ki si v tem gnezdu zdravi
 želodčni čir.

POPEVKA   Nekoč se bom smrti nehal bati,
 ker bo pome zares prišla.
 Zaradi jeter, družinske sreče ali slabosti srca.
 Kot pač kosi med literati.
 V Delu izšla bo notica:
 »Vzelo je pesnika Fritza.«

Janez Menart mi bo govoril v slovo,
Janez Dokler bo govor obljubil,
oba pa bosta tolažila drobno gospo,
ki sem jo opeval in ljubil:
»Ne jokaj več, vdovica Mica,
našla boš drugega Fritza!«

Narod sprva ne bo prišel do diha,
od težkega udarca bo onemel.
Čeprav ni prebral nobenega mojega stiha,
bo rekel: »Ta je svoje odpel.«
In narodov glas bo resnica:
konec bo vrlih rim vrlega Fritza.

Kako bo potem z drevesi, že véste:
kakor zmeraj bodo cvetela.
Tudi peki bodo še pekli žemlje in preste
in Ljubljana kot prej bo bela.
Le na žalah bo nova stezica
h gomili rajnkega Fritza.

In kaj se vsem vam, vsem vam obeta,
ko bom ležal tam na dnu jame?
Sami boste ostali. Kakor negodna ščeneta
brez mene!
In to bo poslednja resnica
v zadevi Ervina Fritza.